

Debatt

Slipp fram

- Forskningsdebatten preges av manglende innsikt.
- Kontakt med «grasrota» er nødvendig for å forstå problemene.
- Rekruttering av nysgjerrige talenter sikres bare ved økte bevilgninger til fri forskning.

Påstanden om sutring i norske forskningsmiljøer har stimulert den forskningspolitiske debatten. Assisterende direktør Bjørn Stensaker ved utdannings- og forskningsinstituttet Nifu Step har i ettertid innrømmet at han satte en for lettvinnt diagnose på problemene mange miljøer opplever da han gikk ut med beskyldningen som noen har kalt «uverdige».

Debatten preges dessverre av at enkelte aktører ikke har den nødvendige innsikt i hvordan livet arter seg på «grasrotplanet» med krav til undervisning, forskning, veiledning, formidling og kommersialisering av forskningsresultater.

Innen klinisk medisin hvor forskning er helt nødvendig for å henge med i utviklingen og styrke vårt helsevesen, blir dessuten tidsklemma enda verre pga. de praktiske plikter som krever umiddelbar handling.

Derfor går det i disse dager ut et opprop fra vitenskapelig ansatte og studenter, som blir spesielt sterk støttet av miljøene ved Institutt for klinisk medisin, Oslo universitetssykehus. Oppropet har fått spontan og massiv tilslutning i vide kretser (www.friefforsknings.com). Det kreves bedre finansiering, særlig til den frie, nysgjerrighetsdrevne forskningen.

Store ulikheter

Howdan kan vi få et slikt opprop når Stensaker har påvist at forskningen får mer statlig finansiering i Norge enn i de fleste andre land? Da er det viktig å være klar over at ulikhetene mellom forskningsmiljøene er

FORSKNING



Per Brandtzæg, Professor, Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet

store. Dette kom frem i en rapport fra Det Norske Videnskaps-Akademi i 2008: «Evne til forskning – Norsk forskning sett innenfra». Rapporten påviste at betydelige forskningsmidler er bundet opp i tilde-lingene til sentra for fremragende forskning (SFF), slik at det blir lite å rutte med for forskere som står utenfor, og det gjør de aller fleste.

Jeg arbeider selv ved en avdeling hvor vi som deltar i et SFF ikke kan klage på økonomien, men mange andre forskere sliter. Det er ikke sjelden jeg møter en kollega som sier: «Nei, jeg blir på kontoret for jeg har ikke nok finansiering til å gjøre laboratoriearbeid».

Likevel kjenner jeg ingen som vil SFF-ordningen til livs da den utvilsomt har løftet norsk forskning. Men det er farlig for rekrutteringen og formyelsen når «etterveksten» rundt slike sentra blir hemmet. Stensaker må være klar over at forskere både på kontinentet, i Storbritannia og også i våre naboland har større muligheter enn norske forskere til å søke bevilgninger fra ulike fonds samt til å inngå kontrakter med industrien for å få sine prosjekter finansiert.

Fri forskning

Jeg jobbet nært statsråd Jon Lilletun i 1999 med innspill til



FORSKER: Radiumhospitalet har tatt i

hans forskningsmelding der statens forskningsfond ble lansert. Derfor vet jeg godt hvordan han mente at det meste av avkastningen skulle brukes, nemlig: «—til å styrke langsiktig, grunnleggende forskning» etter strategiske valg gjort av Norges forskningsråd med vekt på kvalitetshevende tiltak, uavhengig av politiske føringer. Stortinget sluttet seg med entusiasme til dette i februar 2000.

Lilletun så da for seg at nasjonen hadde fått en kilde til «såkorn» for innovasjon og samfunnsutvikling. Dessverre

E-POST

Send ditt innlegg til
debatt@vg.no

● Navn og adresse må oppgis på innsendte innlegg, også når navnet ikke skal i avisen.

● Innlegg med angrep på privatpersoner må signeres med fullt navn.

● Vi forbeholder oss rett til å kutte i manuskriptene, og innsendte manuskripter blir ikke returnert.

talentene!



bruk et nytt forskningsbygg.

Arkivfoto:ROBERT S. EIK

har regjeringen bundet opp mye av avkastningen til regulære budsjettposter slik som forskningskontingenten til EU og større utstyrsenheter.

Handlingsromutvalget som ble nedsatt av statsråd Tora Aasland, kom dessuten frem til at statlige midler som tilføres universitets- og høyskolesektoren blir for mye øremerket til nye og pålagte aktiviteter som dessuten ikke har vært fullfinansiert. Derfor finner sektoren at det er for lite penger til strategiske satsinger. Dette er en forklaring på at mange institutter ikke har midler

til fri forskning og at oppropet derfor får så stor tilslutning, ikke minst fra små og sårbare forskningsmiljøer.

Fagerbergutvalget

Aasland har også nedsatt et utvalg for å vurdere sammenhengen mellom forskningsinvestering og oppnådde resultater. Professor Jan Fagerberg ved TIK-senteret leder utvalget og han innkalte til dialogmøte 31. mai: «Et velfungerende forskningssystem – hva er den største utfordringen i dag?»

Svaret er nok nettopp stimulering av fri, forskerinitiert forskning. Hvis avslag på en god søknad til forskningsrådet er det som møter en nyrekruttert forsker, er det et skudd for baugen som lett dreper motiveringen.

Forskningen er mer individuelt avhengig enn mange forstår, og det er de nysgjerrige talentene vi trenger. De står slett ikke i kø for å komme inn i norske forskningsmiljøer, hverken fra inn- eller utland. Men det er slike talenter som skal sikre Norges fremtid som en kunnskapsbasert nasjon.